

Lletra i música en la Catalunya contemporània: 1853-1939*

Francesc Cortès i Llorenç Soldevila
(Universitat Autònoma de Barcelona i Universitat de Vic)

Els fons documentals

Un intent de buidar de forma exhaustiva les obres musicals, d'entre el 1850 i el 1939, basades en textos literaris en català és un propòsit, si no agosarat, sí amb un punt d'ardidesa massa exposada. És quasi impossible poder tenir la certesa de posseir «totes» les fonts existents, conèixer tots els repertoris, en un país en el qual l'estat dels arxius musicals és molt desigual. Malgrat la provisionalitat, es fa difícil quantificar el nombre d'obres només del segle XIX que encara estan per catalogar, disperses en arxius particulars, arxius dependents de l'Església — tot just ara en procés d'estudi per part d'equips de la UAB¹ i arxius d'entitats d'índole privada no consultables en línia i que encara funcionen amb registres sumaris, hereus de criteris del segle XIX. L'existència de nombroses fonts de compositors que tenen una significació simbòlica per a la música catalana — cas d'An-

* Aquest treball ha estat en part possible gràcies a l'ajut del Ministerio de Educación y Ciencia, HAR2008-06523-Co3-03 (2009 SGR 227) de la UAB, i al Grup de Recerca Consolidat (2009 SGR 736) «Textos literaris contemporanis: estudi, edició i traducció» de la Universitat de Vic.

1. Han estat publicats, fins ara, cinc volums dels inventaris dels fons musicals de Catalunya, uns treballs dirigits per Josep Maria Gregori. Pertanyen als fons de la catedral-basílica del Sant Esperit de Terrassa, del museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí, de Santa Maria de Mataró, de Sant Pere i Sant Pau de Canet, i al fons Ramon Florensa (GREGORI, Josep Maria. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2007-2011). La major part de les obres corresponen a música religiosa, gènere que no forma part de l'objectiu de la nostra recerca.

selm Maria Clavé, Pep Ventura, Obiols, Francesc Pujol o Lluís Millet —, dels quals no existeix de moment cap catalogació crítica, obre qualsevol estudi que es vulgui complet a un abisme d'incerteses.

Què pretenem amb una proposta d'indexació exhaustiva? De primer, continuar una tasca iniciada fa uns anys amb l'estudi de l'obra musical fonamentada en text de Jacint Verdaguer. Semblava lògic que després d'identificar més de 1.150 obres volguéssim adreçar-nos «cap a la resta» de materials musicals. Només així podíem tenir una consciència, més o menys aproximada, dels escriptors més musicats, els títols predominants i les reiteracions, els canvis de gèneres musicals, els temes i els símbols preponderants, és a dir, dels elements que constituïren la construcció de la imatge lingüísticoliterària del català des del punt de vista musical.

Com un primer atansament, actualment posseïm una base de dades de 2.461 obres. Denominem «obra» tant cadascuna de les parts singulars d'un recull de cançons com una òpera, que també es considera obra tot i la lògica desproporció en extensió literària i musical. A aquesta xifra caldria afegir-hi les 485 peces líriques catalanes estudiades en projectes anteriors —sarsueles, revistes, operetes, teatre líric, música incidental— que encara no s'han inclòs entre les 2.510 esmentades, i que augmentaria el gruix a unes 2.995 partitures. Indiquem partitures perquè en aquest cas —a diferència del que succeeix en alguns registres de les obres de Verdaguer que hem referenciat— en l'estudi present parlem sempre de partitures conservades, i no pas d'obres de les quals es té només la referència, però que per diverses circumstàncies no s'han localitzat. A aquest grup de peces caldrà afegir-hi un altre segment d'obres de caràcter eminentment popular: els cuplets, els vodevils i tot el repertori de cançó de consum divulgada massivament durant la primera part del segle xx, estudiats en part per Molas però pendents encara d'una quantificació.² Es fa difícil proposar una xifra aproximada d'aquest repertori, però amb facilitat podria superar les 280 peces —en aquest cas, el que s'ha conservat majorità-

2. MOLAS, Joaquim. «Notes sobre la cançó popular moderna: el cuplet». A: *Actes del cinquè col·loqui internacional de llengua i literatura catalanes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1980, p. 325-347.

riament és l'edició de les lletres, en suports força efímers—. Així, doncs, la suma de tot plegat faria la considerable xifra de 3.275 composicions, sense voler anar més enllà d'una xifra encara molt provisional.

Cal fer una darrera consideració, adreçada a justificar la focalització de les obres amb un suport textual de tipus literari i d'autor conegut. No hem tractat el repertori de tradició oral, tot i que aquest va generar una deu de partitures entre arranjaments corals, adaptacions per a veu i piano i edicions de cançoners, que foren d'una transcendència decisiva en l'articulació de la música catalana durant les dues darreres dècades del segle XIX i les primeres del XX.³ Es tracta d'establir una metodologia que sigui no només abastable, sinó sobretot homogènia. Calia evitar els entrebancs que podrien generar-se en els terrenys difusos entre la creació literària popular d'autor desconegut —anònim— i les versions i/o arranjaments de les múltiples variants publicades per escriptors coneguts. Aquest repertori, que estableix relació entre text i música, va deixar una pregona petja en la cultura catalana, i va ser capaç de passar de l'esfera de la tradició oral a la música transmesa des de l'edició en format de partitura, alhora que gestava un marc simbòlic indiscutible. En el cas que ens haguéssim basat metodològicament només en obres publicades, s'hauria adoptat una premissa de tipus possibilista —existiria només allò recollit en suport paper i obviaríem el que viu i es transforma en la transmissió oral— i es barrejarien sense gaire criteri les obres d'autor conegut amb d'altres d'anònimes, tot creuant-se versions de les mateixes obres. Això hauria obligat a un tractament d'una obra en diferents nivells segons les versions. Aquesta distinció no es dona quasi mai en les partitures d'autor conegut, aquelles que no són transmeses des de l'oralitat.

Per a obtenir la base de dades de 2.510 s'ha realitzat un buidat exhaustiu dels fons i donacions personals de la Biblioteca de Catalunya —tot i tenint present que alguns dels fons encara no estan acabats de catalogar—. Segonament, pel que fa al repertori coral, però també a la cançó, es realitzen altres buidats a la biblioteca de

3. Vegeu MASSOT i MUNTANER, Josep (dir.). *El cançoner popular català (1841-1936)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 2005.

l'Orfeó Català, a la biblioteca de l'Associació de Cors de Clavé i a l'Associació de Mestres Directors. També s'ha procedit a extreure dades dels fons del Museu de la Música de Barcelona.

Com a primera dada, si contrastem que les obres musicades sobre text d'altres autors pugen a unes 2.510 obres, les 1.184 de Verdaguer ens indiquen que una tercera part de la creació musical s'inspira en Jacint Verdaguer. Insistíem que en aquest estudi valorarem les obres amb text d'autors altres que Verdaguer. En moure'ns entre xifres cal fer unes consideracions indispensables: estan en igualtat d'espai i de valoració, pel que fa als nombres, una senzilla i breu obra devocional i una òpera en tres o quatre actes. Segonament, les xifres no recullen per si soles la recepció de la música. En aquest sentit, fins i tot pot ser molt menys representativa una òpera que s'interpreta cinc o sis vegades comparada amb aquella modesta composició de tipus devocional, o un cuplet o una sardana coral, que s'ha interpretat milers de vegades i que ha acabat per obtenir un significat simbòlic o identitari. En tercer lloc, els símbols o tòpics, si volem, no són elements immutables: varien segons el context sociopolític. L'aspecte cronològic sí que es pot recollir a la base de dades, però sempre es fa difícil reflectir-hi en quin moment aquella obra deixà de ser significativa per a un grup social determinat. D'aquí la importància d'una primera interpretació de les dades que s'obtenen.

Els compositors

D'una primera lectura, extraurem per generacions el nombre de compositors a partir d'un mòdul de deu obres compostes. Això significa un grup de 66 compositors entre un univers d'aproximadament 240.

La divisió en generacions és un sistema ple de riscos: els talls sovint deixen fora aquells qui eren propers ideològicament, i no poden reflectir els diferents moments de creació de les obres, els quals es vinculen amb fets sociopolítics al marge de l'esdevenir d'una generació. Al capdavant, la pertinença a un grup generacional és una divisió artificial, des del moment que nosaltres fem una tria alea-

tòria d'unes dates que convenen a l'objecte que estem estudiant. Conscients de la perversió d'aquest mètode, l'emprem només per a poder sistematitzar el gruix d'informació.

De la generació nascuda entre el 1817 i el 1837 trobem Pep Ventura, Ramon Bartomeus, Josep Anselm Clavé, Josep Garcia Robles i Nicolau Guanyabens. En cap cas, les obres que fins ara n'hem conservat depassen les trenta-cinc partitures escrites en català. És molt possible que en acabar la investigació aquestes dades canviïn. Entre els nascuts entre el 1838 i el 1857 trobem Felip Pedrell, Francesc Laporta, Apel·les Mestres i Sánchez Gavagnach. Hauríem de destacar Pedrell, però sobretot Apel·les Mestres. Ara bé, bona part de les obres que compongué Mestres —tant el text com la música— foren redactades a la darrerria del segle XIX i durant les dues primeres dècades del XX; per tant, el seu seria un cas intergeneracional molt singular. Al grup nascut entre el 1858 i el 1878 —personatges que tot sovint són agrupats sota l'esguard del Modernisme, tot i la varietat de corrents estètics en música— hi ha un eixamplament en el nombre, i principalment en la seva intensitat creadora, alhora que ens trobem amb les primeres dones compositoras: Frederic Alfonso, Eusebi Bosch i Humet, Cassià Casademont, Lluïsa Casagemas, Pau Casals, Joan Gay, Enric Granados, Francesc Alió, Narcisa Freixas, Carme Karr, Joan Lamote de Grignon, Lluís Millet, Enric Morera, Antoni Nicolau, Francesc Pujol i Joan Salvat.

La generació nascuda al darrer terç del segle, entre el 1879 i el 1898 creix encara força més: Antoni Alberdi, Joan Altisent, Joan Balcells, Baró Güell, Manuel Blancafort, Vicenç Bou, Tomàs Buxó, Robert Gerhard, Vicenç Maria de Gibert, Eduard Granados, Joan Baptista Lambert, Ricard Lamote de Grignon, Rossend Llates, Joan Llongueras, Frederic Longàs, Joan Massià, Frederic Mompou, Francesc Montserrat Ayarbe, Frederic Muset, Jaume Pahissa, Antoni Pérez Moya, Baltasar Samper, Josep Sancho Marraco, Cristòfor Taltabull, Eduard Toldrà i Joaquim Zamacois. La intensitat que hi dedicaren, així com el nombre d'obres i la seva orientació estètica, són ben diverses: des del cas del fill d'organers bascos Antoni Alberdi, que tot i viure al País Basc continuà component obres en català, o la dedicació coral de Balcells, o el cas singular de Bou, del qual es posà lletra a diverses sardanes —possiblement, com en

el cas de Ventura, després de ser composta —, o el cas de l'escriptor i músic Rossend Llates —marit de Maria Canals, home de la bohèmia i amic de Toldrà—, o les peces d'ús escolar de Lambert, i l'extens repertori d'Eduard Toldrà, superat en quantitat pel de Josep Sancho Marraco —el qual avui en dia rau quasi totalment oblidat—, o les innovadores propostes de Taltabull o Gerhard. El contrast que s'ofereix amb la generació següent, la compresa entre el 1901 i el 1920, explica el hiatus que es produí després de la Guerra Civil. Els autors nascuts durant aquests anys varen començar a compondre, majoritàriament, durant els anys de la Segona República o poc després del 1936. La data queda fora del nostre estudi, però podem avançar unes quantes qüestions: Montsalvatge, nat el 1912, trigarà alguns anys, fins al 1960, en què compongué *Cant espiritual* sobre text de Maragall, i el 1961 el *Paisatge del Montseny*. Nou compositors contra els vint-i-sis de la generació anterior vol dir quelcom: el cas de Xavier Gols mort durant la guerra, o l'extens repertori de cançó de muntanya d'Elisard Sala —un repertori que a la postguerra tindria una significació catalanista—, o les obres de Lluís Maria Millet o Josep Maria Roma. Repetim que dins d'aquest darrer grup les seves obres se situen passat el 1936, majoritàriament. Però, tot i així, és necessari i esclaridor realitzar un primer contrast, mostra evident de l'exili i del silenci imposat després del 1939.

Els canvis de gèneres són un altre dels elements que podem detectar amb l'estudi. Avancem que és força complex decidir a quin tipus de subgènere pertany una obra: sovint és impossible, bé perquè no consta a la partitura o bé perquè en còpies diferents trobem definicions contradictòries: fins a quin punt una obra pot ser considerada només un rigodon bèl·lic o bé exercí el paper d'un veritable cor patriòtic? De les obres que tenen el format de cançó —llegim lied, o peça per a solista amb acompanyament d'un instrument o, ja a la darrereria del XIX, per a orquestra— n'hem trobat unes 1.137, mentre que les de repertori coral pugen fins a les 1.048, és a dir, pràcticament a parts iguals. En la distribució cronològica entre un gènere i l'altre ens trobem amb unes variacions significatives, també des del punt de vista de l'estètica. A partir del 1910, decreix el nombre de les obres corals i augmenta amb escreix el repertori liederístic, o de cançó catalana. Alguns compositors —cas de Toldrà,

Gerhard, Blancafort i Sancho Marraco— quasi no escriuen cap obra per a cor. Les dones compositores tampoc s'han avesat a l'escriptura coral, si és que no comptem les obres de tipus escolar com a repertori estrictament coral. Pel que fa a altres quantificacions, un dels ballables que més destaca és el de les sardanes, tant les corals com les escrites per a una sola veu, amb més de quaranta-sis obres que consten com a sardanes. L'inici del fenomen —del qual tenim la comunicació d'Anna Costal— s'ha de situar ja al segle xx,⁴ si exceptuem el cas Pep Ventura, o el d'Albert Cotó, el fons del qual encara està per estudiar i catalogar.

Les obres del primer grup de compositors, pel que fa a repertori coral, fluctuen entre les pastorel·les, les caramelles, l'idil·li català, algun cor patriòtic, els rigodons i les barcaroles, poquíssimes havaneres, algun xotis i barcaroles. Cal destacar les obres amb significació o bé de tipus polític, el claveria, o bé de tipus amatori. Certs tipus de repertori ballable mai els hem trobat en català —cas de la polca o del vals-jota—, si més no pel que portem recollit. Pel que fa a les cançons —llavors mai anomenades *lied*—, ens trobem amb denominacions diverses com «melodia», «desvarío», «romança» o «cançó». Les seves temàtiques no s'allunyen de l'amorosa.

A la generació segona, amb Pedrell ens trobem amb la primera concepció d'un cicle de cançons, sobre text de Matheu, i amb obres liederístiques amb una voluntat simbòlica nacional, a partir de textos de Balaguer. En el cas de Laporta ens continuem trobant amb algun cor descriptiu, amb un repertori més habitual en el cas de Clavé o de Bartumeus, i amb obres de voluntat simbòlica com *La barretina*, escrita, però, el 1898, i una diversificació de la temàtica en el terreny de les peces corals i la cançó: des de cançons de bressol fins a temes més enllà de l'amorós. Parlar d'Apel·les Mestres requerriria un espai molt llarg, tant pel que fa a la vessant de llibretista i d'autor de text com pel que fa a la composició. Ja hem apuntat que la majoria de les seves cançons apareixen tardanes. Una de les seves vessants més populars, però, fou la que el vincula com a autor dramàtic: nombroses obres seves es transformaren en teatre líric.

4. AYATS, Jaume (dir). *Córrer la sardana: balls, joves i conflictes*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2006.

Des del 1888 es produeix una florida tant de la creació com del nombre d'autors i la diversitat de temes. Desapareix el repertori dels autors de la primera generació, tant en la vessant coral com en la cançó. Els himnes se solen vincular quasi sempre amb les noves entitats corals, alhora que l'articulació del catalanisme afavorirà un esplet d'obres. La sardana començarà des d'aquests anys a tenir un paper destacat, i també la sedimentació d'un repertori que esdevindrà referencial per al catalanisme naixent: *L'emigrant*, *La sardana de les monges*, *La Santa Espina*, *El cant de la senyera*. Acabem d'assenyalar bàsicament obres d'origen coral. En el terreny de la cançó, tant Francesc Alió com Joan Gay feren un gir estètic prou important, seguit per Francesc Pujol, mentre que Enric Morera seguia pouant encara en el repertori, alhora que intentà crear una cançó més propera al poble. Fins a la darrereria de segle, però, encara trobem la pervivència d'algunes obres que ens recorden el moviment claveria. Apareixen nous subgèneres, com les cançons escolars, que reeixiran durant els primers anys del segle xx. També pren més importància la temàtica nadalenca, que fins ara s'havia limitat a unes quantes adaptacions d'obres dramàtiques, tipus Pastorets com els de Pitarra. Igualment, durant aquests anys es desenvolupà el repertori de tipus devocional: obres o bé pensades per a pràctiques devotes, fora del ritus de la litúrgia, o bé que tenen una lectura de tipus religiós prou evident. Sovint es fa difícil destriar on encabir aquest tipus d'obres, perquè basculaven entre allò devocional i allò profà, la seva volada estètica volia anar més enllà del càntic religiós, i no precisament per un atzar estètic.

La generació nada entre el 1879 i el 1900 polaritzà la seva atenció sobretot en el terreny de la cançó, anomenada tot sovint «cançó catalana», o «la nostra cançó», emprant la terminologia pròpia del moment. La tipologia de les obres escrites es diferencia a bastament del període anterior. No entrarem en una definició només de tipus musical, que de per si ja seria prou expressiva del canvi: major cura en l'escriptura de les parts del piano; abandonament del melodisme emmirallat en l'òpera —com sí que s'havia esdevingut fins en aquell moment—; lligam molt estret entre text i música. L'altre element que cal assenyalar és el canvi en l'elecció dels poetes, la importància atorgada a la creació literària contemporània —obres de Maragall,

Mestres, i després de Carner i Sagarra — i l'ampliació de la temàtica. Però, d'altra banda, desapareixen progressivament totes aquelles obres que eren simbòliques —o identitàries— per al catalanisme de l'època. S'escriuen pocs himnes nous, i la mirada a la terra no té unes connotacions d'identificació i reivindicació similars a les de la generació anterior. I des del punt de vista estètic es diversificà molt més el posicionament dels compositors. Abans, en la generació de 1859-1878, ja havíem apuntat que els plantejaments diferenciadors entre les peces corals de Morera, Salvat o Pujol no pertanyien a visions diametralment oposades. Ara, la distància palesada entre les obres de Llongueras, Toldrà o Gerhard és més gran. En canvi, veiem com uns determinats poemes acabaran per esdevenir un nou lloc comú: *Canticel*, *Cançó incerta*, *L'ombra del lledoner*, *Cant espiritual*, *El poema de Nadal*...

Els lletristes

El moviment de la Renaixença començà a donar els primers fruits poeticomusicals o musicalpoètics en català a partir de la dècada dels seixanta de la mà dels dos precursors del cant coral de masses al país: Josep Anselm Clavé i Ramon Bartomeus. Del primer, en coneixem trenta-tres composicions en català, la majoria de les lletres de les quals van ser publicades a *Flores de estío* (a partir del 1858). N'hi ha dues, *Anyorament* i *Serenata (Despertate)*, la musicació de les quals és, respectivament, de Felip Pedrell i Joan Pacis. Per la seva banda, Bartomeus és autor de vint peces amb lletra i música.⁵ Comença a compondre a partir del 1862, quan la seva Sociedad Coral La Esmeralda s'escindeix de l'Asociación Euterpense. D'aquest any data la *3era Marxa a Montserrat*.

5. «Lo crit de guerra», «Marxa a Montserrat», «A Montserrat», «El llaç d'amor», «El somni d'un infant», «El dolç petó», «La doncella de la costa», «La papelloneta», «El jorn de festa», «A segar el blat», «L'escut de Catalunya», «La nit», «Una flor de la tomba dedicada a la memòria de J. A. Clavé (1874)», «A Prim», «El toc d'oració», «En la barqueta», «A l'aigua va», «La nina del bosc», «Flors del bosc», «El jorn d'alegria a Montserrat», «Caramelles», «Nenes boniques sortiu», «Despunta l'alba», «El cant del rossinyol», «3era Marxa a Montserrat».

De la primera generació de poetes renaixencistes destaquen per sobre de la resta dos noms: Víctor Balaguer (1824-1901) i Marià Aguiló (1825-1897). El primer veu musicades vuit poesies,⁶ especialment extretes de les *Tragèdies*, per compositors coetanis o de la generació següent: Joan Baptista Lambert i Caminal, Felip Pedrell i Josep Sancho Marraco. A banda, és clar, de l'òpera *Los Pirineus* amb música de Pedrell. Pel que fa a Aguiló, en conservem dotze peces musicades, una per Miquel Tortell i Simó i onze extretes de *Passioneres*, molt més tardanes, del 1905, amb música de Joan Lamote de Grignon.

De la generació de literats que triomfaren ja a finals de la dècada dels seixanta, un cop endegats els Jocs Florals, deixant de banda el cas excepcional de Jacint Verdaguer (1845-1902), amb més de 1.183 musicacions⁷ per part de compositors de totes les generacions, hem de destacar l'obra d'Àngel Guimerà (1845-1924), amb vint-i-tres musicacions, especialment d'Enric Morera, bona part de peces teatrals i líriques d'una certa llargada, algunes òperes i, sobretot, sardanes cantades. Destaquem, d'entre totes les peces, la popularitat i la simbologia històrica de *La Santa Espina*. Un altre autor que cal ressaltar és Francesc Matheu (1851-1938), amb trenta-vuit composicions a càrrec de diversos músics, especialment significatives les de Pedrell en el cicle «La primavera», amb deu peces del 1880.

Ja a més distància quantitativa, però no per això menys significatives de la dinàmica que aquesta generació de romàntics, literats i músics, creuen bàsicament per a la normalització cultural del país, són les aportacions fetes a partir de l'obra de Francesc Pelagi Briz (1839-1859), amb deu peces musicades, vuit per Josep Sancho Marraco (1869-1973) i dues per Joan Altisent Ceardi (1891-1971), i de Francesc Casas Amigó (1859-1887), amb nou musicacions a càrrec sobretot de Joan Lamote de Grignon i Joan Baptista Lambert Ca-

6. Vegeu-ne els títols a l'apèndix. A partir d'ara, podreu veure a l'apèndix les llistes de les peces musicades sota el nom dels escriptors, que hi apareixen per ordre de citació dins l'article.

7. Vegeu CORTÈS, Francesc. «Jacint Verdaguer: més que un text per a bastir-hi música». *Anuari Verdaguer 1995-1996*, p. 189-207. També la pàgina web «L'obra musical inspirada en Jacint Verdaguer»: http://www.bcn-associacions.org/verdaguer/lista_autor.asp

minal. Finalment, cal esmentar el cas de Francesc Camprodon, amb una sola musicació a càrrec de Jaume Biscarri.

El Modernisme

Alguns autors d'adscripció inicialment romàntica van evolucionar cap a les noves estètiques realistes i modernistes i, així, tot i que generacionalment podrien trobar-se classificats en el primer grup descrit, els seus textos foren musicats ja per membres practicants dels nous corrents. Aquests serien els casos de Joaquim Riera i Bertran (1848-1924), amb vuit peces musicades per Josep Rodoreda, i Lluís Maria Millet, entre altres, i d'Agnès Armengol de Badia (1852-1934) amb quinze musicacions de Felip Pedrell (1841) i tres per altres músics (Francesc Laporta, Cassià Casademont, Francesc de P. Bové).

D'entre tots ells, però, hem de destacar la figura cabdal i polifacètica en el tema que ens ocupa d'Apel·les Mestres (1854-1936), que en els seus orígens comparteix una sensibilitat musical propera a Clavé i que, de fet, no començarà a escriure cançons de manera sistemàtica fins a la darrera dècada del XIX. En total hem de parlar de cent tretze cançons, lletra i música d'ell mateix, aplegades a *Totes les cançons* (en dos volums, 1929), la més antiga datada el 1880. A banda d'aquesta producció, però, hem catalogat dues-centes set peces més⁸ de lletres seves musicades especialment per Josep Rodoreda, Francesc Laporta i Mercader, Joaquim Cassadó i Valls (les *Cançons dels mesos*) i Josep Sancho Marraco. Però també amb obres de Narcisa Freixas, Francesc Alió, Lluïsa Casagemas, Carme Karr, Enric Morera, Enric Granados, Joan Lamote de Grignon, Isabel Güell i López, Pau Casals Defilló, Antoni Pérez Moya, Antoni Alberdi, Eduardo F. Granados i Manuel Blancafort. Per tant, va merèixer l'atenció, com cap altre poeta després de Verdaguer, per part d'un ample espectre de músics que havien nascut entre el 1851 (Josep Rodoreda) i el 1897 (Manuel Blancafort) i d'un ampli ventall estètic.

8. Els títols de les seves cançons (lletra i música) es poden consultar a *Totes les cançons*. Barcelona: Editorial Selecta, 1948. Les lletres musicades per altres són a l'apèndix.

També els músics principatins es van sentir atrets per la lírica mallorquina coetània. Miquel Costa i Llobera (1854-1922) mereixé tres musicacions a càrrec de Rafel Ferrer i Fitó, Lluïsa Casadege-mas i Isabel Güell, mentre que Joan Alcover (1854-1926) va veure musicades dues versions de «La balanguera» a càrrec de Sebastià Arquer i Amadeu Vives, i «La relíquia», per Lluís Maria Millet.

Per la seva banda, Alexandre de Riquer (1856-1920) i Joaquim Ruyra (1858-1939) van veure cinc poemes musicats cadascun; el primer per Joan Llongueras i Badia i Jaume Pahissa, i el segon per Vicenç Maria de Gibert (2), Francesc Pujol (1), Joan Grifoll (1) i Josep Sancho Marraco (1).

Un cas excepcional entre els poetes modernistes és el de Joan Maragall (1860-1911), amb cent quinze poemes musicats sobretot per Pep Ventura, Frederic Muset i Ferrer, Enric Morera, Ricard Lamote de Grignon, August Valera i Cases, Miquel Querol i Xavier Monsalvatge, entre altres. D'entre totes les peces cal destacar les següents per l'interès intergeneracional que van despertar: *Cant espiritual*, amb quatre musicacions diferents a càrrec d'Antonio Alberdi Aguirrezábal, Xavier Montsalvatge, Aleix Rodríguez Rosés i Miquel Querol; *La vaca cega*, també amb quatre musicacions de Frederic Muset i Ferrer, Miquel Querol, Frederic Mompou i Francesc Fornells; i, finalment, el *Cant dels joves*, amb tres musicacions corresponents a Josep Sancho Marraco, Eusebi Bosch Humet i Manuel Borgueño.

Un altre cas de popularitat, menys duradora en el temps, és el d'Ignasi Iglésias (1871-1928), amb vint-i-set textos musicats, de caire més popular, a càrrec de deu compositors diferents, especialment Enric Morera i Francesc Montserrat Ayarbe. En el mateix grau estaria Emili Guanyabens (1860-1941), també amb vint-i-quatre peces especialment musicades per Joan Baptista Lambert Caminal i Enric Morera. Caldria tenir en compte que Guanyabens va redactar la versió d'*Els segadors* en el concurs que es convocà des de *La Nació Catalana* el 1899 per a trobar una lletra que satisfés tothom.⁹

9. MASSOT i MUNTANER, Josep; PUEYO, Salvador; MARTORELL, Oriol. *Els Segadors. Himne nacional de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1983, p. 36-39.

L'interès específic per fer arribar a les escoles la poesia i la música catalana, en definitiva la cançó com a eina bàsica d'educació i formació, tindrà un precedent a tot l'esclat del Noucentisme en la trajectòria d'Antoni Bori Fontestà (1862-1912), amb vint peces recollides monogràficament en dos aplecs: *Cançons escolars per a infants* (1900) i *Aplec de cançons per a nois* (1909). Hi col·laboraren, principalment, Joan Baptista Lambert i Josep Sancho Marraco, però també Enric Morera, Antoni Català, Joan Balcells i Isidre Molas.

Per la seva banda, el músic i poeta Ramon Masifern (1862-1936) va veure musicats tretze poemes seus per Josep Sancho Marraco i altres compositors, a més del poema en vint cants *La vida al camp* (1902), musicat per Manel Burgès.

Entre les generacions més joves dels autors modernistes podem destacar noms de tendències ben diverses: des del simbolista Santiago Rusiñol fins al marginal Rafael Nogueras Oller, passant pel maragallista Joan Maria Guasch o el sonetista Jeroni Zanné i acabant pel més jove, Antoni Busquets i Punset, de clar empelt verdaguerià.

De tots ells destaca l'interès que despertà per als músics l'obra de Joan Maria Guasch (1878-1961), amb trenta-cinc poemes musicats per set compositors diferents, dues vegades per Lluís Maria Millet. També va merèixer l'atenció del llavors jove Joaquim Rodrigo, amb la peça «Brollador gentil», i que també musicà Teodor Llorente («Cançó del teuladí»), Jaume Massó i Torrents («La inquietud primaveral de la donzella») i Josep Carner («Canticel»), recollides a *Quatre cançons en llengua catalana*.

Per la seva banda, Rafael Nogueras Oller (1880-1949), que el 1906 publicà els plecs solts *Poti-poti*, amb cançons moralistes i de crítica social, comptà amb nou musicacions majoritàriament de Narcisa Freixas i dues de Josep Maria Roma. Destaquem encara l'interès especial que Josep Sancho Marraco va tenir en la musicació de dotze textos d'Antoni Busquets i Punset.

La resta, amb una clara barreja generacional i estètica, els hem de catalogar amb menys de nou peces musicades: Ambrosi Carrion (1888-1973), nou poemes musicats sobretot per Eusebi Bosch i Huet, i també per Enric Morera i Ricard Lamote de Grignon; Manuel de Montoliu (1877-1961), amb nou musicacions, gairebé totes a càrrec de Joan Llongueras i Badia; Artur Masriera (1860-1929),

amb vuit textos musicats; Santiago Rusiñol (1861-1931), amb sis peces, quatre de teatre líric, musicades per Enric Morera; Ramon Surriñach i Senties (1881-1964), amb quatre peces musicades per Joan Baptista Lambert i Joan i Ricard Lamote de Grignon, i Jeroni Zanné (1873-1934), amb quatre poemes musicats per Joan Lamote de Grignon. Amb tres poemes musicats trobem Jaume Massó i Torrents (1863-1943), Eduard Vidal i Valenciano, Ventura Gassol i Antoni Navarro. I, finalment, amb dos o menys de dos, Magí Morera i Galícia, i amb només un, Dolors Monserdà i Víctor Català.

El Noucentisme

El Noucentisme, sobretot a partir de la dècada dels anys vint, posà de nou d'actualitat la cançó, connectant-la alhora amb la tradició d'aire popular i la culta procedent dels trobadors. El gènere facilità la col·laboració i la interacció entre músics i poetes com mai havia passat abans. A més, hi hagué una intensificació del conreu del lied i es crearen cercles com el de Rossend Llates i Maria Canals que el potenciaren i el prestigiaren.

D'entre tots els poetes noucentistes, destaca de molt la importància de Josep Carner (1894-1970), amb setanta-vuit musicacions, de la mà dels músics més clàssics als més contemporanis, traspasant el límit del 1939: de Joan Altisent i Ceardi fins a Manel Camp, passant, entre altres, per Enric Morera, Joaquim Serra, Cristòfor Taltabull, Francesc Pujol, Eduard Toldrà, Joaquim Homs, Joaquim Rodrigo, Robert Gerhard i Mercè Torrents.

Tomàs Garcés (1901-1993), per la seva banda, s'especialitzà en el gènere de la cançó i comptà amb quaranta-cinc peces musicades predominantment per Eduard Toldrà, Manuel Blancafort i Joan Massià i Prats, però també per músics de generacions anteriors i posteriors: Amadeu Vives, Joaquim Serra, Joan Llongueras i Badia, Frederic Mompou i Xavier Monsalvatge.

L'altre gran poeta cançonetista és Josep Maria de Sagarra (1894-1961), amb trenta-vuit cançons musicades, sobretot per Enric Morera, Ricard Lamote de Grignon i Eduard Toldrà; en ell es repetia l'interès intergeneracional ja remarcat en Garcés.

Més restrictiu en el ventall de músics que s'hi interessaren és el cas de Josep Maria López-Picó (1886-1959), amb vint-i-nou cançons musicades principalment per Manuel Blancafort, Josep Maria Roma i Robert Gerhard (sèrie de deu cançons sobre *L'infantament meravellós de Schabrazada*).

Rosend Llates (1899-1973), amb una poètica predominantment influïda per Carner, però, alhora, amb connexions prou clares amb l'espontaneisme maragallí, elaborà disset cançons, tretze de lletra i música seva i tres lletres musicades per Jaume Pahissa i Jo (1880), Manuel Blancafort (1897) i Xavier Gols (1902).

Per la seva banda, Marià Manent (1898-1988), encara dins l'estela carneriana, té quinze peces musicades sobretot per Ricard Lamote de Grignon (1899), i també per Manuel Blancafort (1897) i Josep Maria Hervàs.

El camp de la tradició pedagògica d'ús de la cançó, iniciada per les generacions anteriors, tindrà un esclat i una consolidació notables amb l'ideari noucentista, que en el cas de Joan Llongueras comptà amb la col·laboració de músics modernistes. Així, la producció creixerà quantitativament i qualitativa, especialment de la mà de Francesc Sitjà i Pineda (1880-1940), amb trenta-nou poemes musicats per Narcisa Freixas als reculls *Cançons infantils* i *Llibre de les danses*, i de Joan Llongueras (1880-1953), amb disset cançons musicades entre d'altres principalment per Lluís Romeu, i també per Enric Morera i Lluís Maria Millet.

Van ser molts els poetes noucentistes que veieren musicades les seves peces. Destaquem: Trinitat Catasús (1887-1940), amb nou cançons, especialment per Enric Morera i Eduard Toldrà; Maria Antònia Salvà (1869-1958), amb cinc peces musicades per músics d'estètica ben diversa: Francesc Pujol, Baltasar Samper, Joan Just, Narcís Bonet i Garí, Jaume Dotras Serrabella i Vicenç Acuña; Gue-
rau de Liost (1878-1933), amb vuit poemes musicats sobretot per Cristòfor Taltabull, Joan Baptista Lambert i Caminal i Manuel Blancafort (1897); Roser Matheu (1892-1986), amb vuit poemes musicats per Francesc Pujol, Narcís Bonet Armengol, Margarida Orfila, J. Portet Romà, Emili Pujol i Tomàs Buxó, i Clementina Arderiu (1889-1976), amb cinc poemes musicats per Joaquim Zamacois, Frederic Muset i Ferrer, Eduard Toldrà, Narcís Bonet i Hugo Distler.

Les avantguardes

D'entre tots els poetes nascuts a cavall dels dos segles, Joan Salvat-Papasseit (1894-1924) és l'únic destacable pel que fa a l'interès i pel nombre de musicacions, amb un total de deu, dues de Xavier Gols del 1927 i la resta d'Eduard Toldrà, datades el 1936, amb el títol *La rosa als llavis*. De fet, el moment de gran eclosió de musicacions d'aquest poeta serà a partir dels anys seixanta del segle xx i, ben especialment, per l'interès que demostren pels seus versos alguns cantautors, especialment Joan Manuel Serrat i Ovidi Montllor. D'altres com J. V. Foix veuran traslladats els seus versos a la música de manera molt tardana a la dècada dels setanta i també sobretot per l'atenció que li presten alguns cantautors. Altres músics que se centraren en la seva obra, a banda dels ja citats, foren Ricard Lamote de Grignon, Josep Viader, Manuel Oltra, Manuel García Morante, Carles Guinovart i Josep Crivillé.

Conclusions

1. L'interès dels músics per la poesia al llarg d'aquests vuitanta-sis anys serà continuat i progressiu i té els seus dos grans moments en el Modernisme i el Noucentisme.
2. A banda de la figura cabdal de Jacint Verdaguer, destaquen pel nombre de musicacions fetes sobre la seva obra Joan Maragall i Josep Carner i, de manera singular, Apel·les Mestres, per la producció pròpia en el doble àmbit expressiu de la música i la lletra.
3. Ja a finals del període, músics com Eduard Toldrà van saber intuir la importància cabdal que més endavant va tenir l'obra de Joan Salvat-Papasseit.
4. Ja entre els autors romàntics, poetes i músics, però sobretot dins el Noucentisme, pren un interès especial la creació de peces específiques que siguin eines útils per a la formació de l'esperit dels infants, tot plegat, és clar, lligat amb la voluntat de configurar una escola autènticament catalana.
5. En sintonia amb les diferents circumstàncies sociopolítiques, es produeixen uns canvis importants en les temàtiques que interes-

saren els compositors. En els anys de la construcció del catalanisme, la darrerïa de segle XIX i primera dècada del segle XX, moltes de les peces prenen temes d'una simbologia nacional prou evident. Les sotragades històriques s'hi detecten, a través de l'abandonament i la superació de determinats temes simbòlics, els silencis i les al·lusions en d'altres moments, i la represa posterior dels elements patriòtics.

6. D'una manera quasi paral·lela, les temàtiques populars inspirades en les cançons tradicionals catalanes —el que anomenaríem les peces de tradició oral— han contribuït també a forjar l'imaginari simbòlic nacional. Des de les citacions extenses fins a les breus referències, el repertori popular fou prou important fins a l'entrada del Noucentisme. A partir de llavors, les tendències més properes a les avantguardes van voler superar i bandejar, tant des de la música com en part des de la poesia, les referències a la tradició de la música popular, en considerar-la hereva de la Renaixença.

7. El repertori en el qual l'especulació estètica és més agosarada serà, sense dubtes, la cançó per a solista, el lied, que tant els compositors com els poetes consideraven un distintiu singular de la música catalana. Una comparació amb l'important repertori coral, concebut per al florent moviment coral català, ens mostra com davant d'un estancament estètic en la composició coral, la cançó per a solista es va voler emmirallar en bona mesura en el repertori francès. Hem de considerar que la funcionalitat de les obres corals, escrites majoritàriament per a cors integrats per cantaires diletants, és a dir, no professionals, a diferència d'altres contrades europees, era un condicionant evident.

8. La tria d'uns autors i d'uns determinats títols, sovint repetits en diferents versions, ajudà a difondre una imatge determinada de la literatura catalana, més enllà de la pròpia difusió a través de la lectura.

Apèndix

Víctor BALAGUER: «La núvia», «La madona Margarida i en Fidel de Cabestany», «Cansó de Nadal», «Jo sé una caseta que n'és Blanca» (incipit), «La Núvia», «La Festa de Tibulus», *Los Pirineus* i «Cant dels Mariners Catalans».

Marià AGUILÓ: «Aubada», «Veneració», «Prech al company», «Perquè tanta d'anyorança», «No mata l'amor», «Quan la veig de lluny», «Si en mes hores», «Que'n prech, bon Déu», «Si ma sort», «Oh, no may gosaré», «Me sent l'ànima» i «Una nina resplendent».

Àngel GUIMERÀ: «A una morta», «Agonia», «Gala Placídia» (òpera, música Jaume Pahissa), «La trepitjadora», «La baldirona» (comèdia lírica), «La reina vella» (quadre líric), «La sala d'espera» (comèdia lírica), «Las monjas de Sant Ayman», «La Santa Espina», «La boja», «Titayna», «La infanta Maria», «Gitanesca», «La sardana de las monjas», «Les neus que's fonen», «Himne a Catalunya», «Himne de nostra parla», «Trista (II)», «Vora'l bressol», «Ets meva», «Cant a la vinya», «Las neus que's fonen» i «La dida de l'infant».

Francesc MATHEU: «Brindis a Felip V», «La Primavera», «Serenata op 104», «Idili», «Morta», «Primavera», «Allà d'allà», «Romanza de tenor», «Morta!», «Pàtria», «Ha tornat la primavera», «Montserrat», «Mariagna», «Brindis», «No't sàpiga greu», «Pròlech», «Si tu fosses aquí», «Himne dels Noys», «Lo primer bes», «Cada vegada que et veig», «De celístia matinera», «Mirant d'una viola», «No sé què hi ha en ta mirada», «Si les floretes de ta finestra», «D'ençà que per tot Hermosa», «Vine, verge beneïda», «Quan lo sol a ta finestra», «Si pogués un sol instant», «Cançons d'amor que he dictades» i «Himne Cerdà».

Francesc Pelagi BRIZ: «La cançó del despistat» i «La cançó del Mestre Jan» (Josep Sancho Marraco). «La Mare de Déu», «L'herba de l'amor», «L'aucellet», «La ginestaire», «Lo rossinyol i l'oreneta» i «La pinta d'or» (Joan Altisent Ceardi). Musicada per tots dos músics: «Los olivaters».

Francesc CASAS I AMIGÓ: «Nadal», «Serenata», «Oració del vespre», «Cançó de Maria» (dues versions), «Jesús dormint», «Non, non...», «La nit de Nadal» i «La pastoreta».

Francesc CAMPRODON: «Teresa».

Joaquim RIERA I BERTRAN: «La bandera catalana», «Seré papallona...», «Mel i fel», «Cançó muntanyenca», «Lo molí», «La filanera».

Agnès ARMENGOL DE BADIA: «Ans d'haver-lo conegut», «Amb lo capet coronat de flors gaies», «Los jorns passaven: lo meu cor

llanguia», «Lluny del món, ànima meva», «Mes amigues tot plorant», «Davant son noble esperit», «Cor emmalaltit no ploris», «Veniú floretes del meu jardí», «¿De qui són eixos cants que em porta?», «Ell m'ho ha dit: Jo t'aim...», «Donzelletes de quinze anys», «Quant brilla en nit calmosa», «Il·lusions falagueres», «Alegra'ns germanes meves» i «Serenata op 97 (a)» (Felip Pedrell). «La flor Blanca», «Nit de joia» i «El cant d'aquesta nit» (altres músics).

Apel·les MESTRES: «No passareu», «El xai», «Els raïms estan a punt», «El rei de Xauxa», «La flor del taronger», «Alpestre 1», «Alpestre 2», «Cançó d'agost», «Melodia catalana», «Cançó de maig», «Non-non» (tres versions), «Les orenetes», «La non-non dels papallons» (dues versions), «La mort de Brebós», «Albada» (dues versions), «La flor sola», «Mitja nit», «Natura trista/Rialla d'abril» (dues versions), «Cançó», «Cançó catalana 1», «Preludi de Primavera» (dues versions), «Trucant els joves», «Elegia eterna», «Salutació al sol», «La mort del rossinyol», «Cançó de l'oruga», «La barca», «Joan de l'Ós», «Nit de reis», «La viola d'or», «La Rosons. Quadro líric dramàtic», «La felicitat», «Cançó de maig» (cinc versions), «Cançó de juliol», «Cançó d'octubre» (dues versions), «Serenata de mosquit», «Les aigües d'aquesta font» (dues versions), «L'arbre d'or», «Ramellet de cançons humorístiques», «Les últimes roselles», «Messidor», «Les aranyes» (tres versions), «Cançó d'abril» (dues versions), «La complanta de la lluna», «L'últim rei de Xauxa» (dues versions), «Glòria a Clavé» (dues versions), «Feresa», «La mare malalta», «La cançó dels invadits», «Gener», «Febrer», «Març», «Abril», «Maig», «Juny», «Juliol», «Agost», «Setembre», «Octubre», «Novembre», «Desembre», «Les cigales», «Excelsior», «Capvespre», «Matinal», «La princeseta», «A una cirera», «Cançó de taverna» (dues versions), «Una rosella i una espiga», «Glòria a Colón que amb fèrvida abraçada», «Transformació», «Lo llegat d'en Clavé», «La Jungfrau», «Àngel de la son», «La lluna», «Cançó trista», «Ausència», «Margaridó», «Endreça», «L'adéu de les violetes», «Nupcial», «Fi d'hivern», «Larirà», «El rossinyol», «Cap al tard», «Riera avall», «Les ànimes» (dues versions), «És juny!», «La son soneta», «La barca», «Primavera!», «El

molí», «Lo frare mendicant», «Cançó del noi», «La font», «Les últimes roselles I», «Cançó de juliol II», «No t'he trobat», «Les roselles han partit», «Com jo t'enyoren», «Cançó de tarda», «La complanta de la lluna», «Rialla d'abril» (dues versions), «Esbarjos», «Els espiadimonis», «Cançó trista» i «Cant de Nadal».

Miquel COSTA I LLOBERA: «De la terra, del mar. Un cant a Barcelona», «Lo que diu una cançó» i «Amor de pàtria».

Alexandre de Riquer: «Mal temps», «Ai de tos ulls», «Liliana», «Cançó del jutglar» i una sense títol.

Joaquim RUYRA: «De totes les flors que adornen el marge», «Cançó de bressol», «Campanes en flor» i «Vent fresquet de tramuntana» (dues versions diferents).

Joan MARAGALL: «El mal caçador», «Nit d'abril», «La vaca cega», «Cant de maig, cant d'alegria», «El comte Arnau», «Glosa», «Els núvols de Nadal» (dues versions), «Els reis», «Quin dia avui», «Tota ella és una flor delicada», «Amb dolça i tranquil·la criatura», «Avui he vist», «Tot l'estiu l'he enyorada», «Haidé» (dues versions), «Jugant» (dues versions), «Nadal», «Nit d'abril», «Nodreix l'amor» (dues versions), «A dues violes marcides», «A les Muses i Apol·ló», «A Zeus», «A Afrodita», «Sol, solet» (dues versions), «La nostra bandera», «L'Empordà», «Nausica», «Cant dels joves», «Cant de la senyera», «Romança sense paraules» (dues versions), «L'esposa parla» (dues versions), «Diumenge», «Bosc de Vallvidrera», «Unes flors que s'esfullen», «L'aufàbrega», «Les roses», «La ginesta», «L'ànima de les flors (II)», «Quan jo seré mort», «Pirinenca», «Com una flor», «Ves qui t'ho havia de dir», «Jo porto el teu pensament», «Gener», «Febrer», «Març», «Abril», «Maig», «Juny», «Corpus», «La fageda d'en Jordà», «Fi d'any», «Goig a la Verge de Núria», «Festeig», «En la mort d'un jove», «Les ginesteres», «Diades d'amor», «Ella», «Haide II», «Adalaisa», «Caieu les fulles», «La mar inquieta», «Intermezzo a la Mare de Déu de Montserrat», «Aquestes muntanyes», «L'ànima de les flors», «Cant espiritual», «Les roses franques», «Per tu plo-ro», «Himne de l'arbre fruïter», «Matinal», «L'ametller», «L'hort», «Matinal», «La mar estava alegre» i «L'ànima de les flors».

Ignasi IGLÉSIA: «Melangia» (dues versions), «L'estrella enamorada», «Paternal», «Flor tardana», «Les caramelles», «La reina del cor», «La Verge Roja», «L'enamorada», «La florista», «La serventa bonica», «La bitllaire», «La marselesesa», «Cor d'infants», «El nostre cant», «La sembra», «Primers freds, acte III», «La noia bonica», «L'obra d'en Clavé», «Mare, mareta meva», «L'albat», «Vida», «Els emigrants», «Cançó de bressol» i «Floreix l'ametller».

Emili GUANYABENS: «Lo que et diria» (dues versions), «Les campanes», «Cant al poeta», «El nostre cant», «La bandera», «Confidència», «Negra nit», «Salutació», «Crit de pària», «La nostra pau», «La nostra bandera», «Primavera eterna», «El sol», «L'arbre sagrat», «El darrer glop», «Enterrament», «El ball del Ceps», «Vetlla d'amor», «Les dugues germanes», «La nit de Sant Joan», «A sol batent», «Primavera eterna» i «Per la pineda».

Ramon MASIFERN: «L'Espigolera», «A la meva enamorada», «Cançó de violeta boscana», «La cançó del taper», «Cançó de la Creuera», «Cançó de la Margaridoia», «Cançó de la ginesta», «La menta», «Cançó del boixerol», «Cançó del lliri del bosc», «Cançó de la rosa del bosc», «Les flors de Montserrat» i «Cançó de xuclamel».

Joan Maria GUASCH: «Pirinenca» (dues versions), «Font de pastor» (dues versions), «La nit al ras», «Cançó de Nadal», «Muntanya avall» (dues versions), «Els primers freds», «Gener», «Nit d'amor», «Nocturn», «Cuca de llum» (tres versions), «A una cirera», «Rialla d'abril», «Camp de fajol» (dues versions), «L'arbre dels infants», «Pomera florida», «La mort de sant Josep», «Florestal», «El campanar nevat», «La cançó del ballet», «La llàntia», «Cirer petit, cirer florit» (dues versions), «Les tres ninetes», «Montserrat», «Idil·li de la fruita galana», «Brollador gentil» (dues versions), «Matinal» i «El taronger florit».

Rafael NOGUERAS OLLER: «Decandiment» (dues versions), «Somriu amor» (dues versions), «Lo rossinyol», «L'amor a muntanya», «Els petits estudiants», «Rataplim!... rataplam!», «El parenostre dels infants», «El dijous a l'escola», «La lluna... la bruna».

Antoni BUSQUETS I PUNSET: «Missatge d'amor», «Mal d'amor», «Paraula dada», «Cançó», «En Xarriol», «L'avi del campó», «Lo

cant dels dallaires», «La formiga», «Himne agullanenc», «Himne», «Caramelles» i «L'ensenya».

Ambrosi CARRION: «Amor de dona», «La joia del blat» (dues versions), «La nostra verema», «Abril», «El mal traginer», «Epitalami», «La núvia verge» i «El fill de Crist».

Manuel de MONTOLIU: «Càntic del llorer», «Donzella qui va a la guerra», «Records d'estiu», «Himne», [Sense títol], «El fill pròdig», «Cançó d'abril del campanar», «La nina dormida al bosc» i [Sense títol].

Artur MASRIERA: «La nit de Nadal», «Bruniselda», «L'enramada», «Lo follet», «Marina», «Goigs de Sant Jordi», «Cançó del repòs» i «La cendra al cor».

Santiago RUSIÑOL: «La nit d'amor», «Cigales i formigues», «L'any de la picó», «L'alegria que passa», «L'ai, ai, ai!» i «Tornant de Montserrat».

Ramon SURIÑACH I SENTIES: «Cançó», «No enyoris més cançons», «És son pit» i «Oració de Mercès».

Jeroni ZANNÉ: «Uns llavis molls de la fresca rosada», «Ros ton cabell», «Prec de Madona Elisenda» i «Resposta de mossèn Huc».

Jaume MASSÓ I TORRENTS: «Muntanyes» (dues versions), «La fada», «Amb tu» i «La inquietud primaveral de la donzella».

Eduard VIDAL I VALENCIANO: «Amorosa» (dues versions) i «Lo cant dels montanyesos».

Ventura GASSOL: «Cançó de la barca», «Balada de la Nova Solveig» i «El romanç del ventall».

Antoni NAVARRO: «La mort del vell pastor», «Pregària a Sant Jordi» i «La mort del pastor».

Magí MORERA I GALÍCIA: «Serenada» i «Ramon Llull. Visions de Randa».

Dolors MONSERDÀ: «Himne escolar».

Víctor CATALÀ: «L'enamorat a l'enamorada».

Josep CARNER: «Balada de Nadal per cantar-la als pirates de la mar», «El rústec villancet» (dues versions), «Tamborinada», «Obriu! que volem entrar», «Aigües de primavera», «Gardènies», «El gessamí i la rosa» (dues versions), «Violetes desembrals», «La fulla i el núvol», «Madrigal a Sitges», «Cançó d'un doble amor» (tres versions), «Excelsior», «Canticel» (tres versions),

«Divendres sant» (tres versions), «Elegia d'una rosa» (quatre versions), «El viatge», «Oració de maig», «Cançó d'un doble amor» (tres versions), «Vaig de nit per un camí», «Cançó incerta» (tres versions), «Cocorococ», «Els obercocs i les petites collidores», «Menta i farigola», «Recança», «Lo miracle del Tallet», «El cant de la senyera», «A una illa», «La fura», «El cucut», «Els corbs», «El gafarró», «L'oreneta de pas», «El ratpenat», «Dansa», «Joc d'aigua», «La gesta de les nenes», «Ral, ralet, glosa», «On és anat el goig que jo tenia?», «Un clavell», «Serenata d'hivern», «Ve i va», «A muntanya», «Cançó poruga», «L'home que fa giravoltar l'espasa», «Renovellament», «Cançó d'abril», «Esperança», «El vencedor», «Amor primicer», «A un albercoc», «Una paraula al vent», «L'ombra del taronger», «La cabana», «Cançó de la festitxola», «Cançó de Nadal», «El salm dels pescadors», «La filla del Carmesí», «El rei Lear», «Març», «Fidelitat del pelegrí», «Cançó florida», «Tragèdia d'Abril», «Cançó voluble» i «El sonet dels llavis».

Tomàs GARCÉS: «Camí de Siena» (dues versions), «Pregària», «Amor meu» (dues versions), «Cançó de l'amor primera» (dues versions), «Balada», «Les campanes de Palau», «L'hora de l'alba», «Cançó de bres», «Cançó del port» (dues versions), «A l'ombra del lledoner I», «Camins de fada», «Cançó amorosa», «Cançó de bressol» (dues versions), «Cançó de comiat», «Cançó de fira», «Cançó de grumet» (dues versions), «Cançó de l'amor que passa» (dues versions), «Cançó de l'oblit», «Cançó de la nit d'agost», «Cançó del caminant», «Cançó del port II», «Joc» (dues versions), «La llum de Nadal», «Les tres besades», «Joc d'infants», «Orenetes d'abril», «El record», «El cavaller», «La vida de la galera», «El gallaret», «Aire de Nadal», «L'esquirol», «Rondalla», «Oblit», «Volies perdre't», «Dessobre la terra dura» i «Salve estrella del mar».

Josep Maria de SAGARRA: «Cançó nocturna», «A una nova amiga» (dues versions), «Cançó de capvespre», «Cançó de traginers», «Ai Serení!», «Balada dels tres fadrins», «Cançó de la Francisqueta», «Joan de l'Ós», «Andreu el navegant», «Clavell del balcó», «Ai Marguerida III», «Abril», «L'oreneta», «Estel del dematí», «La font», «La cançó dels catalans», «Sonet (III)»,

«Cançó de traginer», «Cançó», «Cançó de Maria dels Àngels», «L'home que llaura», «El cant del poble» (dues versions), «Romanç de Santa Llúcia», «Cançó d'hivern», «El poema de Nadal», «Cançó de la tempestat» (dues versions), «A la fira de les roses», «La nena de la rotllana», «Les garbes dormen al camp» (dues versions), «Vinyes verdes vora el mar», «Cançó de vela», «Cançó de passar cantant» i «Cançó de pluja».

Josep Maria LÓPEZ-PICÓ: «Advent», «Capvespre», «Comiat», «Serenata a l'infant», «La col·legiala matinera», «L'infantament meravellós de Schahrazada I», «L'infantament meravellós de Schahrazada II», «L'infantament meravellós de Schahrazada III», «L'infantament meravellós de Schahrazada IV», «L'infantament meravellós de Schahrazada V», «L'infantament meravellós de Schahrazada VI», «L'infantament meravellós de Schahrazada VII», «L'infantament meravellós de Schahrazada VIII», «L'infantament meravellós de Schahrazada IX», «L'infantament meravellós de Schahrazada X», «Sonet», «Cançó mítica», «Caprici venecià», «Misteri nadalenc», «Nadala de la nit diàfana», «Infant», «Poema», «Si dins l'amor ens cal morir una mica», «Flabiol de pastor», «D'un grill», «Cançó marinera», «Motiu de cançó», «Cascavell d'argent» i «Preguntes melangioses».

Rosend LLATES: «Balada de l'infinit», «La mare tortuga», «Matinada», «Jo duc la teva imatge», «Misteri», «Paisatge», «Rosa d'abril», «Bon Nadal», «Saps per què?», «Cançó de les tres donzelles», «La sirena», «Cap al tard», «Resurrecció», «Nadal», «Nocturn», «Glossa» i «Cançó de fada».

Marià MANENT: «Cançoneta humil de la mitja nit» (dues versions), «Rondalla del bou», «Plugeta lleu», «D'ençà que ella partí», «Festí nocturn», «Missatge», «L'amada morta», «A trenc d'alba», «Núvol blanc», «Madrigal», «Primera lluna», «Poema antic», «Missatge» i «Camins».

Francesc SITJÀ I PINEDA: «Bressolant», «Pobre mestre!», «Mà, maneta», «Els bons companys», «El pomeró», «La campaneta», «La doneta», «Les formigues», «L'agulla», «La casa», «El didalet», «El gall petit», «Diu que una rosa», «El soldat de plom», «El ratolí», «Una mica d'ombra», «La guardiola», «La dansa», «La son», «L'ocell», «La nina rossa», «La nina maca», «La nina que

encara és petita», «La nina adormida», «La nina que dansa», «La Pepa», «Florissenda», «La donzella del vestit de Rams», «L'estudiant», «Els caminants», «Elionor», «La pagesa», «El faune», «La dama de França», «La pastora», «Les donzelles pobres», «Francesca», «Joana» i «La font del romaní».

Joan LLONGUERAS: «La riquesa és el vil mot», «Pobret, pobrissó (II)», «Fred, fred és el meu cor (III)», «Lloat sia el Senyor (IV)», «Eixut el meu cor (V)», «Cançó dels bons caçadors», «Alba de Pasqua florida», «Muntanya de Montserrat», «De cara al mar», «Serenata», «Cançó tardoral», «On ets amor?», «El poema de la nit i el dia i de la terra i de l'amor», «La sardana de la pàtria», «La cançó nostra», «La sardana de l'abril» i «La festa dels Reis».

Trinitat CATASÚS: «Desembre», «Maig», «Canigó», «De bon matí», «A un roser», «Ànima», «Catalònia al mar», «Abril» i «Cançó d'un bell amor».

Maria Antònia SALVÀ: «Villancet», «De cara a l'avenir», «Quietud», «Glossa» i «Casa pagesa».

GUERAU DE LIOST: «Madrigal», «Poema del bosc», «Cançó de l'enfadós», «Balada del senyor Tomàs», «Avets i faigs», «Al bany», «Les avellanes» i «Nit de Nadal».

Roser MATHEU: «El brollador», «Cançó al company», «Pastoral», «Cançó de rodamón», «El rossinyol», «Vers l'infant», «Caminet del cel» i «Bagatel·la».

Clementina ARDERIU: «Silenci poblat», «Anacreòntica», «Sant Jordi», «El mariner» i «Passa vent».

Joan SALVAT-PAPASSEIT: «Tot l'enyor de demà», «Si jo fos pescador», «Pantalons llargs», «Marineret», «Si anessis tan lluny», «Mocador d'olor», «I el seu esguard», «I el vent deixava dintre la rosella», «Seré a ta cambra amiga» i «Visca l'amor».